

biond

STUDIEKEUZE SPECIAL 24/25

> (V)MBO | HAVO | VWO

**DIGITALE
BIJLAGE**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	5
Over BiOND	5
Over de Studiekeuzespecial	5
Heeft jouw kind nog geen idee?	6
Column Patrick Schadee, decaan	6
ACT in LOB	6
Omgaan met keuzestress	7
Het puberbrein is in ontwikkeling!	7
Hoe kan jij helpen?	7
Teveel keuzes	7
Wat nu?	7
Kiezen hoe doe je dat?	8
Mbo, hbo of universiteit?	8
Aanmelden	8
Beslissen	8
10 do's & don'ts voor ouders	9
Do's: wat moet je wél doen?	9
Don'ts: wat moet je niet doen?	9
Tussenjaarprogramma's	10
Tussenjaarkenniscentrum voor ouders	10
Voor onderwijsprofessionals	10
Studeren in het buitenland	11
Wilweg.nl voor jongeren (en hun ouders)	11
Nuffic voor onderwijsprofessionals	11
Europass voor onderwijsprofessionals	11
Help, mijn kind gaat op kamers!	12
Rijksoverheid	12
Wat ik anders had moeten doen toen mijn puber op kamers ging?	12
Doorstromen	12
Het doorstroomschema van het Nederlandse onderwijs	12
Bestel hier de poster	12
Als studeren niet vanzelf gaat	13

Toegankelijkheid	13
Geldproblemen.....	13
Zorgeloos naar school.....	13
Van het mbo naar een werkplek	13
Voor ouders	13
MBO IN HET KORT	14
Verschillende niveaus, verschillende beroepen	14
Het mbo is er voor iedereen!	14
Toelating	14
Even voor je op een rijtje:.....	14
Op tijd inschrijven!	14
Hoe lang duurt de opleiding?	14
Let op: doorstromen kan!	15
Leerwegen in het mbo.....	15
Na het mbo.....	15
HBO IN HET KORT	16
Studiekeuze en toelating	16
Studeren en studiepunten.....	16
Leren en werken in drie varianten.....	16
Na het hbo	16
WO IN HET KORT	17
Toelating	17
Studie en onderzoek.....	17
Studeren en studiepunten.....	17
Twee niveaus: bachelor en master	17
Universitaire bachelor	17
Universitaire master	17
Aanmelden	18
DigiD	18
Aanmelden voor het mbo: voor 1 april 2025!	18
Studiekeuzeadvies en toelatingsrecht	18
Aanmelden voor het hbo of wo: voor 1 mei 2025!	19
Selectieprocedures	19
Numerus fixus.....	19
Heb je een plan B?.....	20
Studeren in België	20

Geldzaken	21
Studiefinanciering mbo	21
Toelichting per onderdeel.....	21
Voorwaarden	21
Hoe lang recht?	21
Hoe het terugbetalen werkt, kun je hier lezen:.....	21
Filmpjes over studiefinanciering voor het mbo.....	22
Studiefinanciering hbo en universiteit	22
Toelichting per onderdeel.....	22
Voorwaarden	22
Hoe lang recht?	23
Zorgtoeslag	23
Studiefinanciering aanvragen	24
Op kamers?.....	24
Overleg met je ouders	24
Bijverdienen?.....	24
Studietoeslag	24
Tegemoetkoming Scholieren	24
Webinars.....	25
Handige websites	25

Voorwoord

Minette van den Bemd
is directeur van BiOND

Beste ouders/verzorgers, decanen, studieloopbaanbegeleiders en andere begeleiders,

Jouw leerling, student of kind staat op het punt om belangrijke beslissingen te nemen over de toekomst. Wordt het studeren, een tussenjaar nemen of is er een andere route die nu beter past?

Om een keuze te maken is het belangrijk dat er een goed overzicht is van alle mogelijkheden. De Studiekeuzespecial zit bomvol actuele informatie en interessante artikelen waarmee we laten zien wat er allemaal mogelijk is. Op die manier is alle informatie in huis en kan er een beslissing worden gemaakt die echt bij iemand past.

In de Studiekeuzespecial zelf vind je handige tips en tools. Het magazine is volledig gericht op jongeren. Daarom is sommige informatie ook beknopt aangegeven. In deze digitale bijlage geven we daarom aanvullende informatie die jou als begeleidende volwassenen meer context geeft bij het keuzeproces. Dit doen wij voor zowel onderwijsprofessionals als ouders/verzorgers.

Zoek je als ouder meer ondersteuning bij het studiekeuzeproces? Neem dan contact op met de decaan, mentor of studieloopbaanbegeleider van de middelbare school of mbo-school van jouw kind.

Ik wens je veel succes bij het begeleiden van deze belangrijke keuze. En onthoud dat elke beslissing die jouw kind of leerling/student neemt, de eerste stap is naar een nieuw avontuur!

Met vriendelijke groet,

Minette van den Bemd
Directeur BiOND

Over ons

BiOND is de vereniging voor begeleiders van jongeren op het voortgezet onderwijs en het mbo. Van leerling-, loopbaan- en studieloopbaanbegeleiders tot decanen, mentoren, zorg- en ondersteuningscoördinatoren. Wij zijn het expertisecentrum en aanspreekpunt op het gebied van deskundige begeleiding in het voortgezet onderwijs en mbo.

De Studiekeuzespecial

Deze digitale bijlage is ondersteunend aan de fysieke Studiekeuzespecial. Is deze niet bij jou terechtgekomen maar wil je wel graag een fysiek exemplaar hebben? Informeer dan bij de decaan of SLB'er van jullie school of bestel zelf een exemplaar via biond.nu/sks

Let op: de Studiekeuzespecial wordt 1 keer per jaar geproduceerd, een herdruk is niet mogelijk. Het is daarom mogelijk dat de Studiekeuzespecial op een bepaald moment uitverkocht is.

Heeft jouw kind nog geen idee?

Column Patrick Schadee, decaan

Regelmatig krijg ik als decaan leerlingen in mijn kantoor die stress ervaren omdat zij geen idee hebben wat zij willen gaan doen na de middelbare school. Tegen hen zeg ik dan eigenlijk altijd dat zij zich geen zorgen hoeven te maken!

Misschien zit jouw kind in hetzelfde schuitje? Dan zou ik ook tegen jullie willen zeggen dat het helemaal oké is om nog geen concrete plannen te hebben. Wel wordt het tijd om in beweging te komen en te beginnen met oriënteren en ontdekken wat jouw kind interesseert en motiveert.

Mijn tip is om hierbij vooral uit te gaan van het gevoel. Vraag aan je kind: “Wat zijn jouw passies en waar word je enthousiast van?” Motiveer je kind om activiteiten te ondernemen om erachter te komen waar zijn of haar talenten liggen.

Ik geef mijn leerlingen verder vaak aan om stage te lopen in verschillende werkvelden. Op die manier kom je in aanraking met verschillende beroepen en ontdek je wat er allemaal mogelijk is. Dit kan helpen om een beter beeld te vormen van wat je leuk vindt en waar je goed in bent.

Het keuzemoment voor een vervolgonderwijs is weliswaar belangrijk, maar het is niet het einde van de wereld als je kind nog zoekende is. Neem vooral de tijd (een tussenjaar kan daarbij helpen) om jouw kind te laten ontdekken wat passend is en ga (samen) op zoek naar iets waar hij of zij echt enthousiast van wordt. Uiteindelijk is het belangrijkste dat je kind een richting kiest waar het gelukkig van wordt en waar ze met plezier aan willen werken.

Veel plezier met het begeleiden van deze bijzondere ontdekkingsstocht!

Patrick Schadee
Decaan

ACT in LOB

Het studiekeuzeproces is voor veel leerlingen een ingewikkelde ontdekkingsreis: wat kan je, wat wil je en wat ga je doen? Maak je wel de juiste keuze? En hoe doe je dat precies? Een proces dat jij als docent of ouder graag zo goed mogelijk wil begeleiden.

Op de website [ACT in LOB](#) staat een digitale toolkit. Een gratis ‘koffertje’ vol met opdrachten die speciaal voor het studiekeuzeproces zijn ontworpen. Daarbij wordt er gebruik gemaakt van ACT: Acceptatie en Commitment Therapie. Deze methodiek helpt jongeren om hun keuze beter te onderbouwen en kan hen rust én vrijheid geven bij het maken van een keuze.

Speciaal voor onderwijsprofessionals

heeft de BiOND de gelijknamige, introducerende [training ACT in LOB](#) ontwikkeld. Tijdens de ACT in LOB training maak je kennis met de toolkit en ervaar je zelf wat werken met ACT doet.

Omgaan met keuzestress

Het puberbrein is in ontwikkeling!

Het is voor pubers lastig om

- Doelen te stellen
- Plannen te maken
- Besluiten te nemen

Hoe kan jij helpen?

De talenten van jongeren liggen verscholen in hun passie! Maar het aan de slag gaan met een studiekeuze vinden ze moeilijk te overzien. Het is vaak te abstract en te ver weg voor hun gevoel.

Je kunt jouw leerlingen, studenten of kind helpen door:

- Het zo concreet mogelijk te maken
- Subdoelen te bedenken
- Elk subdoel moet motiverend zijn
- Een reminder is nodig!

Teveel keuzes

In de wereld van vandaag is er ontzettend veel keuze. Dat is mooi, want je kunt uit veel opties kiezen. Maar dat maakt het juist ook weer zo ontzettend lastig:

- Veel jongeren hebben last van FOBO: fear of better options
- Er zijn heel erg veel opleidingen, meer dan 500 op het mbo, meer dan 1900 op het hbo en aan de universiteiten meer dan 400
- Het is heel goed mogelijk dat deze generatie in de toekomst banen gaat krijgen die nu nog helemaal niet bestaan
- Jongen vinden en denken dat het echt súperleuk moet zijn

Wat nu?

- Zorg voor ervaringen: ontdek wat de jongere kan.
- Probeer motieven te ontdekken: wat wil ik en wat drijft mij?
- Verzamel informatie, maar probeer dit stapsgewijs aan te pakken. Zie volgend hoofdstuk.
- Benadruk dat deze keuze niet voor het gehele leven wordt gemaakt.
- Binnen de gemaakte keuze, zijn er altijd nog volop mogelijkheden.

Speciaal voor onderwijsprofessionals

heeft de BiOND Academie de [training bewust leren kiezen](#) ontwikkeld, die je leert om heel bewust te luisteren en inzicht geeft in hoe jij én je leerlingen keuzes maken.

Kiezen hoe doe je dat?

Een studiekeuze maken is voor alle betrokkenen een spannend proces. Welke studies bestaan er eigenlijk en welke opleiding past het beste bij de studiekeuze?

Oriënteren met studiekeuzetests kunnen richting geven, maar probeer ook het bezoeken van open dagen en proefstuderen te stimuleren en ga met elkaar in gesprek over het studiekeuzeproces.

Speciaal voor onderwijsprofessionals

biedt de BiOND Academie de [training loopbaangesprekken](#) aan om met behulp van de gesprekstechnieken beter en sneller tot de kern te komen tijdens dit soort gesprekken.

Mbo, hbo of universiteit?

In de eerste instantie ben je (als ouder) geneigd om terug te denken aan de klassieke routes: na het vmbo ga je naar het mbo, na de havo naar het hbo, en na het vwo naar de universiteit. Maar in de praktijk zijn er nog veel meer opties!

Houdt iemand van leren, dan kan je ervoor kiezen om door te stromen naar een hoger niveau. Bijvoorbeeld van vmbo naar havo, van havo naar vwo, van mbo-4 naar hbo, van een hbo-propedeuse naar de universiteit.

Andersom kan natuurlijk ook: is diegene liever praktisch bezig, dan kan je als havigist ook het mbo overwegen en als vwo'er het hbo of mbo. Het is dus belangrijk om te onderzoeken wat het beste bij jouw leerling, student of kind past: praktisch of theoretisch, individueel of klassikaal, met veel of weinig begeleiding.

Weten wat er allemaal mogelijk is?

Bekijk dan het doorstroomschema in de Studiekeuzespecial of [bestel de poster online](#).

Aanmelden

Aankomende studenten moeten zich uiterlijk 1 april 2025 (mbo) of uiterlijk 1 mei 2025 (hbo en universiteit) aanmelden voor een opleiding, ook als zij nog niet zeker van hun keuze zijn. Alleen dan geldt namelijk het 'toelatingsrecht' en kan er eventueel nog tot 1 september 2025 voor een andere studie worden gekozen.

Beslissen

De knoop doorhakken kan spannend zijn, maar bedenk dat niets definitief is. Het studietraject is altijd nog bij te sturen. Bijvoorbeeld door na het eerste jaar over te stappen naar een andere opleiding. Of door een minor (keuzepakket) of pre-master (eenjarig schakelprogramma) bij een andere studie te volgen, zodat ook een master in dat vakgebied mogelijk wordt.

En zelfs na het afstuderen is het niet te laat om iets heel anders te gaan doen. Dat geldt immers voor iedereen, ook voor jou als ouder of onderwijsprofessional. Bijvoorbeeld met een betaald leerwerktraject in de zorg, het onderwijs of ICT: sectoren waarin op dat moment personeel nodig is. Vertrouw erop dat jouw kind (of leerling/student) uiteindelijk wel op een goede plek terechtkomt.

10 do's & don'ts voor ouders

Do's: wat moet je wél doen?

- > Ga het gesprek aan, stel open vragen.
- > Bespreek de interessante én minder interessante kanten van een studie.
- > Wees je bewust van je eigen blinde vlekken. Jouw levenservaring en werkervaring zijn niet de norm en zorg dat je op de hoogte bent van de huidige onderwijsstructuren en -mogelijkheden.
- > Denk na over het niveau, bij welk niveau onderwijs kan je kind terecht én wat past bij je kind?
- > Oriënteer je goed online.
- > Moedig je kind aan om zelf op pad te gaan naar onderwijsinstellingen en de aanwezige studenten aan te spreken.
- > Hoe is de sfeer? Hoe voelt de school of opleiding aan voor je kind?
- > Hoe zit het met de kwaliteit van de opleiding?
- > Onderzoek op welke manier de studiepunten moeten worden verdiend: past bij de manier van leren van jouw kind?
- > Verdiep je in de geldzaken en bespreek met je kind wie voor welke kosten verantwoordelijk is.

Don'ts: wat moet je niet doen?

1. Begin op tijd met het studiekeuzeproces. Ga niet pas in het eindexamenjaar in gesprek met je kind, maar begin op tijd!
2. Leg niet teveel druk op de studiekeuze. Het is geen levensbepalende keuze. Ook na de keuze, zijn er binnen en buiten de vervolgstudie nog voldoende keuzes en mogelijkheden.
3. Luister niet teveel naar je omgeving, maar concentreer je op de talenten, wensen en voorkeuren van je kind.
4. Heb je zelf twijfels? Onderbouw bedenkingen dan altijd met concrete voorbeelden en nodig je kind uit mee te denken. 'Wat vind jij? Hoe zie jij dit?'
5. Komt je kind er niet goed uit? Is er meer tijd nodig voor dit keuzemoment? Verdiep je dan (samen!) in de mogelijkheden van [een tussenjaar](#).
6. Laat het toekomstig loon niet bepalend zijn bij de studiekeuze, maar probeer wel het arbeidsmarktperspectief wel mee te laten wegen.
7. Weet jouw kind al van jongs af aan wat het later wil worden? Check dan wel goed of jouw kind wel een realistisch beeld heeft van die baan.
8. Ga niet uit van een specifiek beroep: bijna iedereen verandert wel om de paar jaar van baan. Ga uit van een interessegebied.
9. Kies niet voor een stad of locatie. Het kan zijn dat de opleiding elders beter aansluit dan degene die om de hoek zit.
10. Bespreek ook de zelfstandige, realistische kant van het studeren. Hoeveel uur zelfstudie wordt er verwacht? Waar ben je allemaal zelf verantwoordelijk voor?

Tussenjaarprogramma's

Tussenjaarkenniscentrum voor ouders

Starten met studeren is slim als jouw kind een vinkje kan zetten bij al deze punten:

- ☐ *Je hebt georiënteerd op een flink aantal studies.*
- ☐ *Je bent een studie tegengekomen die je interessant vind én hebt goed gekeken naar de inhoud en opzet hiervan.*
- ☐ *Je bent goed gemotiveerd om met die studie te starten, en doet dit niet omdat je ouders dit belangrijk vinden of omdat je geen zin hebt in werken of reizen en niet weet wat je anders zou kunnen doen.*

Zijn deze punten nog niet afgevinkt? Dan is het verstandig dat jouw kind nog niet gaat studeren. Gemiddeld stopt namelijk bijna 1 op de 3 eerstejaars aan hbo en universiteit met hun gekozen studie. Dit zorgt voor een ongepland tussenjaar en vaak extra stress voor de volgende studiekeuze.

Studenten die een tussenjaar deden, stoppen gemiddeld niet minder vaak. Of zo'n jaar kansen op een goede studietijd vergroot hangt af van hoe je het invult. Lees hoe je dit kunt aanpakken op www.tussenjaarkenniscentrum.nl

Voorbeelden van tussenjaarorganisaties zijn te vinden in de fysieke Studiekeuzespecial.

Voor onderwijsprofessionals

Onderwijsprofessionals kunnen ook terecht bij het tussenjaarkenniscentrum van Daniëlle Vogels. Op [deze pagina](#) staan verschillende tips en bronnen die kunnen helpen bij het begeleiden van jouw leerling of student.

Weten wat er allemaal mogelijk is?

In de Studiekeuzespecial vind je een aantal voorbeelden van tussenjaarprogramma's.

Studeren in het buitenland

Wilweg.nl voor jongeren (en hun ouders)

In de Studiekeuzespecial staan twee interviews met studenten die via [WilWeg.nl](https://www.wilweg.nl) hun weg hebben gevonden naar een stage of studie in het buitenland.

Wilweg.nl is een initiatief van [Nuffic](https://www.nuffic.nl), de organisatie voor de internationalisering van het onderwijs.

Wil jouw kind naar het buitenland, maar weten jullie niet goed waar te starten? Er moet veel gebeuren voordat jouw kind in het vliegtuig of de trein kan stappen. Gebruik hiervoor [de checklist](#) van WilWeg.nl.

Nuffic voor onderwijsprofessionals

Op de website van Nuffic is lesmateriaal verkrijgbaar voor het voortgezet onderwijs en het mbo, zoals bijvoorbeeld voor het volgen van een [bachelor in het buitenland](#) of voor [mbo-studenten in het buitenland](#). Inclusief lesbrief, presentatie en filmpjes.

Europass voor onderwijsprofessionals

Europass heeft een [lesmodule](#) ontwikkeld voor studenten in het mbo en bovenbouw VO. De lesmodule Europass helpt studenten om meer te leren in de oriëntatie van loopbaanontwikkeling en hoe het Europass platform daarin kan helpen.

De module is verdeeld in twee delen:

1. Oriënteren: Mijn loopbaanontwikkeling en Europass
2. Verkennen en verdiepen: Mijn Europass profiel

De student leert in deze lesmodule Europass het maken van een eigen Europass profiel dat bijdraagt aan de loopbaanontwikkeling van de student.

De lesmodule is niet gekoppeld aan vakken en kan daardoor flexibel en vrij worden ingezet afhankelijk naar behoefte. De lesmodule is ontworpen in 2 delen die maximaal in een uur of korter te volgen zijn.

Speciaal voor onderwijsprofessionals

organiseert de BiOND Academie regelmatig gratis toegankelijke webinars samen UStudy. Kijk [op de website](#) wanneer er weer een webinar gepland staat.

Help, mijn kind gaat op kamers!

Rijksoverheid

De Rijksoverheid heeft een pagina met een [handige quiz](#) over het regelen van een kamer en alles wat daarbij komt kijken.

Wat ik anders had moeten doen toen mijn puber op kamers ging?

Dat vroegen de schrijvers van Tis Hier Geen Hotel zich af! [Lees deze column en laat je inspireren](#)

Doorstromen

Het doorstroomschema van het Nederlandse onderwijs

Sommige informatie is heel fijn om in je kantoor op school aan de muur te hebben hangen! Voor de Studiekeuzespecial ontwikkelden wij in 2022 een doorstroomschema. Deze wordt regelmatig geactualiseerd en zal ook dit jaar weer in de Studiekeuzespecial te zien zijn (in klein formaat).

Tijdens de BiOND Congressen van 2023 en 2024 was deze poster een groot succes. Er werd zeer positief op gereageerd. Daarom is het vanaf nu mogelijk om deze te bestellen op A2 formaat (250 grams papier). De poster kost 5 euro per stuk exclusief btw en verzendkosten.

[Bestel hier de poster](#)

Speciaal voor onderwijsprofessionals

organiseert de BiOND Academie ieder jaar [een gratis webinar voor begeleiders](#) waarin de meest actuele wet- en regelgeving wordt toegelicht. Kijk mee en zorg dat je ieder schooljaar start met actuele kennis.

Als studeren niet vanzelf gaat

Wist je dat gemiddeld 40 procent van de studenten tegen dingen aanloopt waardoor hun studie niet altijd vanzelf gaat? Zo zijn er bijvoorbeeld studenten met dyslexie, een depressie, astma of een chronische ziekte. Aan de buitenkant zie je een aandoening misschien niet altijd, maar een aandoening kan veel impact op je leven en je studie hebben.

Van alle jongeren (0 tot en met 25 jaar) in Nederland hebben namelijk [1,3 miljoen jongeren](#) last van een chronische aandoening, zowel lichamelijk als psychisch. Daarnaast zijn er jongeren die in een bijzondere situatie zitten door gendertransitie, mantelzorg of jong ouderschap.

Toegankelijkheid

Kijk voor het mbo op www.mbotoegankelijk.nl

Kijk voor het hbo of de universiteit op www.hogeronderwijstoegankelijk.nl

Geldproblemen

Bijzondere omstandigheden of een ziekte kunnen zorgen voor geldproblemen. Zo is het bijvoorbeeld lastiger om een bijbaan te hebben naast je studie. Er zijn verschillende landelijke regelingen waarvoor een student kan aankloppen bij [DUO](#) (aanvullende beurs of toelage) of de gemeente.

Informeer bij je eigen gemeente naar de mogelijkheden. Daarnaast is er een overheidsregeling in het hoger onderwijs voor financiële ondersteuning (vanuit de onderwijsinstelling) bij studievertraging, het Profileringsfonds. Vraag naar dit fonds bij de opleiding.

Zorgeloos naar school

Kijk op www.zorgeloosnaarschool.nl. Op deze site vind je onder het kopje 'Voor wie' verschillende tips, een brochure en informatie voor mbo-studenten en leerlingen (basis/middelbare school). Als iemand te maken heeft met een chronische ziekte of beperking, zal diegene daar rekening mee moeten houden tijdens de studie, maar ook als de student straks een baan zoekt.

Van het mbo naar een werkplek

Speciaal voor mbo-studenten is er [een gratis gids](#) beschikbaar die je door de vier sleutelmomenten van je studie loodst.

Voor ouders

Besteed aandacht aan de volgende belangrijke vragen:

- > De keuze voor je studie: past deze bij je?
"Kun je deze studie aan in jouw situatie of met jouw ziekte?"
- > De start van je opleiding: kun je goede afspraken maken met school?
"Geef duidelijk aan wat je nodig hebt en aankunt."
- > Een stage vinden: geef aan wat je kan én nodig hebt.
"Anders doe je vooral jezelf tekort!"
- > En de zoektocht naar een baan: welke werkplek sluit goed aan?
"Ook op je werkplek is het belangrijk om open te zijn."

Speciaal voor zorg- en ondersteuningscoördinatoren

heeft de BiOND Academie een basistraining voor [het vo](#) en [het mbo](#) waarmee je jouw begeleiding verder kunt professionaliseren. De training [jouw positie als ondersteuningscoördinator](#) helpt om jouw sleutelpositie tussen alle betrokken partijen te versterken.

MBO IN HET KORT

Verschillende niveaus, verschillende beroepen

Als je naar het mbo gaat kun je kiezen uit heel veel opleidingen. Er zijn verschillende niveaus en manieren waarop je leert. Bij alle mbo-opleidingen is er aandacht voor burgerschap, aansluiting op de arbeidsmarkt én aansluiting op een eventuele vervolgopleiding.

Het mbo is er voor iedereen!

Je kunt op vier verschillende niveaus instappen. Je vooropleiding bepaalt op welk niveau je kunt beginnen.

De vier niveaus zijn:

- niveau 1: entreeopleiding
- niveau 2: basisberoepsopleiding
- niveau 3: vakopleiding
- niveau 4: middenkader- of specialistenopleiding

Toelating

Het mbo gaat verder met wat je al geleerd hebt in het voortgezet onderwijs. Je kunt ook beginnen aan een opleiding als je geen diploma hebt gehaald. Dit is de Entree-opleiding. Voor de 4 niveaus gelden verschillende vooropleidingseisen. Let op: voor sommige opleidingen gelden aanvullende eisen of zijn er maatwerktrajecten mogelijk. Check bij de opleiding welke dit zijn.

Even voor je op een rijtje:

- Niveau 1: als je geen diploma hebt, minimumleeftijd 16 jaar
- Niveau 2: diploma vmbo-basis
- Niveau 3 /4: diploma vmbo-kader/gl/tl, of (ongediplomeerd) havo/vwo met tenminste een overgangsbewijs van klas 3 naar 4

Op tijd inschrijven!

Weet je welke studie je wil gaan volgen en naar welke school je wil gaan? Je moet je aanmelden voor **1 april 2025**. Op tijd aanmelden is heel belangrijk. Het kan zijn dat de opleiding die je kiest een beperkt aantal plaatsen heeft.

Hoe lang duurt de opleiding?

Entree-opleiding (niveau 1)

1 jaar. Met een diploma van een Entree-opleiding werk je als assistent in een bedrijf of instelling.

Basisberoepsopleiding (niveau 2)

1 tot 2 jaar. Je wordt opgeleid tot vakman/vakvrouw. Je bent vooral praktisch bezig en houdt je bezig met uitvoerend werk.

Vakopleiding (niveau 3)

2 tot 3 jaar. Je kunt zelfstandig aan de slag in jouw vakgebied.

Middenkaderopleiding (niveau 4)

3 tot 4 jaar. Je voert volledig zelfstandig je werk uit en bent breed inzetbaar. Ook kun je een specialisatie ontwikkelen of leiding geven.

Specialistenopleiding (niveau 4)

1 jaar. Na een vak- of middenkaderopleiding.

Let op: doorstromen kan!

Veel opleidingen kun je 'stapelen'. Dat betekent dat je steeds een niveau verder gaat. Na een opleiding op niveau 3, kun je verder naar niveau 4. Na niveau 4 kun je doorgaan naar het hbo.

Leerwegen in het mbo

Je kunt als mbo-student kiezen uit twee leerwegen:

- > De BeroepsOpleidende Leerweg (BOL): je besteedt minimaal 20% en maximaal 60% van de opleiding in de beroepspraktijk.
- > De BeroepsBegeleidende Leerweg (BBL): je besteedt minimaal 60% van de opleiding in de beroepspraktijk.

Na het mbo

Met je mbo-diploma kun je direct aan het werk, maar je kunt natuurlijk ook verder leren. Veel studenten kiezen ervoor om na hun opleiding door te studeren op een hoger niveau binnen het mbo of door te gaan naar het hbo. Omdat praktijkervaring waardevol is, zijn hbo-scholen blij met studenten die een mbo-opleiding (niveau 4) hebben gevolgd.

HBO IN HET KORT

Het hbo bereidt je in 4 jaar voor op een beroep. Je doet kennis en ervaring op waar je in de praktijk wat aan hebt. Bijvoorbeeld via meerdere stages. Je bent praktisch bezig en werkt in projectgroepen met medestudenten. Maar ook zelfstudie hoort erbij. Er wordt dus zelfstandigheid van je verwacht. Schooldagen zijn onregelmatig. Je hebt niet elke dag colleges of lessen. Theoretische kennis (via literatuur) is belangrijk om de praktijk te onderbouwen. Wil je wel naar het hoger onderwijs, maar vind je vier jaar studeren te lang? Dan kun je kiezen voor een 2 jarige associate degree (Ad).

Studiekeuze en toelating

Heb je een mbo-4, havo- of vwo-diploma? Dan kun je naar het hbo. Ben je 21 of ouder en heb je niet de juiste vooropleiding? Dan kun je bij een hogeschool een toelatingsonderzoek doen. Sommige opleidingen stellen extra eisen aan een diploma: een bepaald profiel of specifieke vakken.

Meld je uiterlijk 1 mei 2025 aan via Studielink. Je hebt dan ook het recht op toelating tot een andere studie dan de opleiding waarvoor je je opgeeft.

Studeren en studiepunten

Met elk vak, elke stage, elk project haal je studiepunten. Eén punt staat voor 28 studiebelastingsuren: uren die aan school kwijt bent. Voor een vierjarige hbo-opleiding staan 240 studiepunten (60 per jaar). Het eerste jaar moet je een minimaal aantal punten halen, anders kan je niet verder. Dit heet het Bindend Studieadvies (BSA). Het aantal verschilt per opleiding. Heb je het eerste jaar afgerond? Dan heb je je propedeuse gehaald. In een aantal gevallen kan je dan al doorstromen naar een universiteit.

Leren en werken in drie varianten

1) Studeren in voltijd: meestal volg je elke dag lessen of colleges, loopt stages en doet aan zelfstudie. Je besteedt gemiddeld 40 uur per week aan je studie. Je hebt recht op studiefinanciering.

2) Studeren in deeltijd: je hebt meestal les in de avonduren. Je kunt hiervoor kiezen als je naast je werk wilt studeren, een volgende stap in je carrière wilt zetten of als omscholing. De studie kan aansluiten bij je werk, maar dit hoeft niet. Als deeltijdstudent heb je geen recht op studiefinanciering. Je kunt wel een tegemoetkoming voor deeltijders [aanvragen bij DUO](#).

3) Een duale opleiding volgen: je combineert werken met studeren. Er is een belangrijk verschil met een deeltijdstudie: in een duale opleiding vullen werk en studie elkaar aan. Zonder passend werk kun je geen duale opleiding volgen. Tijdens de opleiding hoef je geen stage te lopen. De periode waarin je werkt, ben je werknemer en ontvang je salaris. De periode waarin je studeert heb je recht op studiefinanciering.

Na het hbo

Als je je hbo-opleiding hebt afgerond krijg je een bachelorsdiploma. De Engelse titels (bachelor en master) worden in heel Europa gebruikt. Als je in het buitenland wilt werken of doorstuderen kan je zo eenvoudig het niveau vergelijken. Na een bacheloropleiding kun je doorstromen naar een master. Zowel hogescholen als universiteiten bieden masters aan. Op het hbo wordt een master vaak een professionele master genoemd.

Kijk voor meer informatie op www.studiekeuze123.nl

WO IN HET KORT

Toelating

Als je eenmaal je vwo-diploma hebt, kan je doorstromen naar een opleiding op een universiteit: het wetenschappelijk onderwijs (wo). Ook als je tijdens je hbo-opleiding na het eerste jaar je propedeuse hebt gehaald (dat betekent dat je alle 60 studiepunten hebt gehaald), kan je soms een opleiding volgen aan een universiteit. Kijk op de website van de opleiding van jouw keuze of je rechtstreeks met een propedeuseverklaring toelaatbaar bent of dat je nog vakken op vwo-niveau moet behalen.

Studie en onderzoek

Binnen het wetenschappelijk onderwijs ligt de nadruk minder op het voorbereiden op werk of een beroepspraktijk en meer op onderzoeksvaardigheden. Je leert analytisch en kritisch met leerstof omgaan.

Het studietempo in het wetenschappelijk onderwijs ligt relatief hoog. Je werkt veel en vaak zelfstandig. Er is minder controle op het huiswerk. Er wordt van je verwacht dat je de grote hoeveelheid (vaak Engelstalige) lesstof snel kunt opnemen en dat je de stof begrijpt.

Op de universiteit is er een onderscheid tussen hoor- en werkcolleges. Niet elk vak heeft werkcolleges. De hoorcolleges volg je met alle mensen die het vak moeten halen, dus met meerdere klassen tegelijk plus anderen. Dat betekent dat je soms wel met een paar honderd medestudenten in een collegezaal zit. Daardoor is er vaak minder ruimte om vragen te stellen en is zo'n college vooral een kwestie van luisteren.

Studeren en studiepunten

Als je studeert aan de universiteit behaal je studiepunten. Eén punt staat voor 28 studiebelastingsuren: uren die je op de 'uni' bent, maar ook de uren die je thuis besteedt aan zelf studie. Een succesvol afgeronde driejarige universitaire bachelor levert 60 studiepunten per jaar op, dus 180 studiepunten in totaal.

Alle eerstejaars krijgen aan het eind van het eerste jaar een Bindend Studieadvies (BSA). In het eerste jaar moet je een bepaald aantal studiepunten halen. Het aantal verschilt per opleiding. Daarna heb je nog een of twee jaar (afhankelijk van de opleiding) om te slagen voor de rest van de eerstejaarsvakken. Lukt dat niet, dan kun je niet verder met je studie. Check voor je een opleiding kiest hoe het is geregeld bij de studie van jouw keuze.

Twee niveaus: bachelor en master

Het wetenschappelijk onderwijs in Nederland is, net zoals bij het hoger beroepsonderwijs, ingedeeld volgens de bachelor-masterstructuur. Je kunt een wo-opleiding op twee niveaus volgen:

Universitaire bachelor

Deze opleiding duurt drie jaar en is vooral theoriegericht. Je schrijft vaak in het laatste jaar een scriptie. Je sluit de opleiding af met een bachelorsdiploma. Na je wo-bacheloropleiding kan je ervoor kiezen een universitaire master te gaan volgen. Soms zijn er extra toelatingseisen, bijvoorbeeld wanneer je voor een ander vakgebied kiest.

Universitaire master

De opleiding duurt één tot drie jaar waarin je je verder specialiseert. De master is theoriegericht; je besteedt aandacht aan onderzoek en onderzoeksmethoden. Je rondt de master af met een scriptie. Kijk voor meer informatie op www.studiekeuze123.nl

Aanmelden

Weet de studiekeizer welke opleiding? Check!
Voldoet diegene aan de toelatingseisen? Check!
Is er een loopbaandossier/doorstroomdossier? Check!

Mooi, dan kan diegene zich gaan aanmelden. Doe dat vóór 1 april 2025 (mbo) of voor 1 mei 2025 (hbo/universiteit). Maar let op: soms moet je eerder aan de slag!

DigiD

Om je aan te melden voor een opleiding, moet je jezelf digitaal identificeren. Je hebt daarvoor een DigiD nodig. Die gebruik je met de DigiD-app of met een sms-controle.

Let op:

- > Vraag je DigiD op tijd aan, liefst minimaal een maand van tevoren.
- > Vraag een eventuele nieuwe DigiD op tijd aan.
- > Wachtwoord vergeten? Ga naar www.digid.nl/herstellen

Heb je geen DigiD en kun je deze ook niet aanvragen?

Bijvoorbeeld omdat je geen burgerservicenummer (BSN) hebt?

Mbo

Zonder DigiD kun je een account aanmaken bij Centraal Aanmelden Mbo. Vraag daarvoor een code aan bij het studenteninformatiepunt van de school waar je naartoe wilt. Heb je de code? Ga naar www.inschrijvenmbo.nl en klik op 'Account aanmaken zonder DigiD'.

Hbo en wo

Ga naar www.studielink.nl en klik op 'Account aanmaken zonder DigiD'.

Meer informatie: www.digid.nl/vraag-en-antwoord

Aanmelden voor het mbo: voor 1 april 2025!

- > Ga naar de website van de school.
- > Bij de opleiding van je keuze staat hoe je je moet aanmelden.
- > Check of er extra eisen zijn om toegelaten te worden.
- > Vul alles in. Je wordt vanzelf doorgestuurd naar Centraal Aanmelden.
- > Sommige opleidingen hebben een maximum aantal plaatsen (dit heet numerus fixus).
 - > Is het een numerus fixus opleiding die selecteert op volgorde van aanmelding? Meld je dan zo vroeg mogelijk aan.
- > Je mag je voor meerdere opleidingen aanmelden. Later maak je dan je definitieve keuze.

Studiekeuzeadvies en toelatingsrecht

Veel opleidingen organiseren een kennismakingsperiode om je te helpen met je definitieve studiekeuze. Hier moet je aan meedoen om toelatingsrecht te krijgen. Heb je meegedaan, voldoe je aan de toelatingseisen, is er genoeg plek en meld je je op tijd aan? Dan heb je [recht op toelating](#) én op een studiekeuzeadvies. Dat studiekeuzeadvies krijg je van de opleiding. Het advies kán zijn: kies een andere opleiding. Je hoeft het advies niet op te volgen, maar denk er wel goed over na.

Aanmelden voor het hbo of wo: voor 1 mei 2025!

- > Ga naar de website van de hogeschool of universiteit.
- > Kijk bij de opleiding van je keuze of er een bepaalde toelatingsprocedure is. Bijvoorbeeld extra toelatingseisen of een numerus fixus. Dan moet je je eerder aanmelden.
- > Ga naar <https://www.studielink.nl/> en voer je gegevens in.
- > Doe een verzoek tot inschrijving.
- > Houd je e-mail en het dashboard van <https://www.studielink.nl/> in de gaten, zodat je weet wat je moet doen.
- > De meeste hogescholen en universiteiten zullen je uitnodigen voor een (verplichte) studiekeuzecheck ('matching'). Doel: samen onderzoeken of de opleiding echt bij je past. Hoe eerder je je aanmeldt, hoe eerder je een matchingstraject kunt doen. Bij opleidingen met een numerus fixus of andere vorm van selectie zit geen studiekeuzecheck.
- > Je kunt je via Studielink per studiejaar voor maximaal vier opleidingen aanmelden. Voor 31 augustus 2025 maak je je definitieve keuze.

Selectieprocedures

Ook met de juiste vooropleiding kun je niet overal zomaar beginnen. Je moet soms deelnemen aan een selectieprocedure om toegelaten te worden. Er zijn verschillende soorten selectie, bijvoorbeeld extra toelatingseisen of een numerus fixus.

Extra toelatingseisen

Bij bijvoorbeeld kunst- en sportopleidingen of de hotelschool moet je laten zien dat je genoeg talent of de juiste eigenschappen hebt voor de opleiding. Kijk hiervoor op de website van de opleiding die je wilt volgen.

Heeft de mbo-opleiding aanvullende eisen? Dan kun je je gewoon tot 1 april 2025 aanmelden. Je doet de toelatingstest na 1 april 2025. Maar let op: opleidingen met extra toelatingseisen zijn vaak óók numerus fixus opleidingen. Daarbij telt vaak de volgorde van aanmelding; meld je in dat geval dus zo snel mogelijk aan.

Let op: eerder aanmelden!

Voor opleidingen met extra toelatingseisen moet je je vaak eerder aanmelden dan voor andere opleidingen. Hoeveel eerder? Dat verschilt, dus kijk op de website van de opleiding waar je naartoe wilt.

Niet geselecteerd?

Soms helpt het om een tussenjaar te nemen. In dat jaar kun je je kennis en vaardigheden bijspijkeren, werkervaring opdoen, extra trainen, studeren op je muziekinstrument, eindexamen doen in een extra vak, enzovoorts. En dan vol goede moed naar het toelatingsexamen in het volgende jaar! Als iemand nog leerplichtig is, kun je geen tussenjaar nemen.

Numerus fixus

Sommige opleidingen hebben een maximum aantal plaatsen vastgesteld. Dat heet numerus fixus. Voor deze opleidingen is er een selectieprocedure.

Mbo

Er zijn twee manieren van selecteren.

- > De volgorde van aanmelding: meld je zo snel mogelijk na opening van de aanmeldwebsite aan (vaak al vanaf 1 oktober 2024).
- > Loting: iedereen die zich tot 1 april 2025 heeft aangemeld, doet mee aan de lotingsprocedure.

Hbo/wo: voor 15 januari 2025!

Onderwijsinstellingen mogen zelf bepalen hoe de selectieprocedure eruit ziet. Daarom wordt het ook wel decentrale selectie genoemd. Soms moet je een motivatiebrief schrijven, op gesprek komen of een test maken. Cijfers van de middelbare school kunnen hierbij een rol spelen, maar er kan ook naar je motivatie en persoonlijkheid gevraagd worden. De onderwijsinstelling geeft op de eigen website meer informatie over de selectieprocedure.

Welke opleidingen hebben een numerus fixus?

Mbo

Kijk op de website van de opleiding waar je naartoe wil om te zien of er een numerus fixus is. Of zoek je opleiding en de locatie op www.kiesmbo.nl, daar staat het (meestal) ook. Er staat dan 'beperkte toelating' en daaronder: Je wordt toegelaten op basis van loting of je wordt toegelaten op basis van jouw inschrijfdatum.

Hbo/wo

Op www.studiekeuze123.nl/numerus-fixus staat een lijst met opleidingen met een numerus fixus. Deze lijst verandert elk jaar. Sommige opleidingen hebben bij de ene onderwijsinstelling een numerus fixus, maar bij de andere niet. Per studiejaar kun je je voor maximaal twee opleidingen met een numerus fixus aanmelden.

In Studielink herken je een opleiding met een numerus fixus aan het volgende plaatje:

Heb je een plan B?

Je mag je voor meerdere opleidingen aanmelden. Als je je aanmeldt voor een fixusstudie, een studie met extra toelatingseisen of als je nog twijfelt over je studiekeuze: zorg voor een tweede studiekeuze.

Studeren in België

Voor Nederlandse studenten kan studeren in Vlaanderen een goed idee zijn:

- > Het collegegeld (in Vlaanderen heet dat studiegeld) is niet hoog.
- > Er is geen numerus fixus (behalve voor tandheelkunde, geneeskunde en diergeneeskunde).
- > Aanmeldingen voor Belgische opleidingen tellen niet mee in Nederland.
- > Website over de erkenning van je diploma, inschrijving en kosten: www.onderwijs.vlaanderen.be/studenten
- > Website over het toelatingsexamen voor arts, tandarts of dierenarts: www.vlaanderen.be/de-toelatingsexamens-arts-tandarts-en-dierenarts
- > Website over starttoetsen in België: [Starttoetsen bacheloropleidingen \(vlaanderen.be\)](http://Starttoetsen bacheloropleidingen (vlaanderen.be))

Geldzaken

Studeren kost geld. Hoe kom je je studietijd door zonder al te veel schulden te maken? Op deze pagina's kan je lezen hoe je jouw geldzaken het beste kunt regelen.

Verdere toelichting vind je bij [DUO](#).

Studiefinanciering mbo

De studiefinanciering bestaat voor het mbo uit vier onderdelen:

1. basisbeurs
2. studentenreisproduct
3. aanvullende beurs
4. rentedragende lening

Toelichting per onderdeel

1. De basisbeurs voor thuiswonende studenten is in 2024 maandelijks € 99,94 en voor uitwonende studenten € 326,16.
2. Het studentenreisproduct is voor doordeweeks (ma t/m vr) of in het weekend.
3. De aanvullende beurs is in 2024 maximaal € 413,24 voor thuiswonende studenten en € 439,62 voor uitwonende studenten. Let op: hoef je nog geen lesgeld te betalen, dan is de aanvullende beurs € 118,25 lager.
4. Het bedrag dat je bij de rentedragende lening wilt lenen bepaal je zelf. Lenen hoeft niet, je kunt dan nog steeds de basisbeurs en het studentenreisproduct krijgen. Je kunt in 2024 maximaal € 217,72 lenen + het niet toegekende deel van de aanvullende beurs.

Voorwaarden

- Om in aanmerking te komen voor een (aanvullende) beurs moet je minimaal 18 jaar zijn.
- Je kunt wel een studentenreisproduct krijgen als je nog geen 18 bent.
- Je bent jonger dan 30 als jouw studiefinanciering ingaat.
- Je doet de beroepsopleidende leerweg (bol)
- Je staat voltijds ingeschreven als student
- Je moet op de 1e van de maand ingeschreven staan. Word je na de 1e ingeschreven, dan gaat je studiefinanciering een maand later in
- Jouw opleiding duurt minimaal 1 jaar
- Jouw opleiding is erkend. Als je dat niet weet, dan kun je dat navragen bij jouw school
- Je bent Nederlander of je hebt een verblijfsvergunning type II, III, IV of V (voldoe je hier niet aan, kijk dan op deze pagina of je misschien voor een andere regeling in aanmerking komt: <https://duo.nl/particulier/studiefinanciering/voorwaarden.jsp>)

Hoe lang recht?

Voor studenten op niveau 1 en 2 zijn de eerste 3 onderdelen een gift. De aanvullende beurs is afhankelijk van het inkomen van je ouders. De rentedragende lening moet altijd terugbetaald worden. Daarover wordt rente berekend. Terugbetalen gaat in maximaal 35 jaar.

Hoe het terugbetalen werkt, kun je hier lezen:

<https://duo.nl/particulier/studieschuld-terugbetalen/terugbetalingsregels.jsp>

Doe je niveau 3 of 4, dan zijn de eerste 3 onderdelen in eerste instantie een lening. Haal je binnen 10 jaar een diploma, dan wordt de lening omgezet in een gift. Ook de rente vervalt dan. De rentedragende lening moet je altijd terugbetalen.

Je hebt recht op een basisbeurs en een aanvullende beurs voor 4 jaar, daarna heb je nog 3 jaar recht op een rentedragende lening (dat noemen we leenfase) en het studentenreisproduct. De maximale rentedragende lening is in de leenfase € 1.131,16 per maand.

Mbo-studenten betalen vanaf 18 jaar lesgeld. Het lesgeld voor 2024-2025 is vastgesteld op € 1419,-.

Via de [website van DUO](#) zijn de bedragen voor 2025-2026 bekend gemaakt.

Filmpjes over studiefinanciering voor het mbo

[Over niveau 1 en 2](#) en [over niveau 3 en 4](#)

[Over het aanvragen van studiefinanciering voor het mbo](#)

Studiefinanciering hbo en universiteit

De studiefinanciering voor het hbo en wo bestaat uit vijf onderdelen:

1. basisbeurs
2. studentenreisproduct
3. aanvullende beurs
4. rentedragende lening
5. collegegeldkrediet

De basisbeurs, het reisproduct, de rentedragende lening en het collegegeldkrediet zijn er voor iedereen. De aanvullende beurs is afhankelijk van het inkomen van je ouders.

De basisbeurs, het studentenreisproduct en de aanvullende beurs zijn om te beginnen een lening. Als je een diploma haalt binnen 10 jaar na de eerste maand studiefinanciering, worden ze omgezet in een gift (prestatiebeurs). De [studieschuld](#) moet je in maximaal 35 jaar aflossen. De aflossing begint in het tweede jaar nadat je bent afgestudeerd. Het maandbedrag is afhankelijk van de hoogte van je studieschuld én van je inkomen en wordt berekend naar draagkracht.

De rentedragende lening en het collegegeldkrediet zijn altijd leningen. Je betaalt er rente over en je moet ze na je studie terugbetalen. Berekening van die rente start direct na de maand waarin je de lening hebt gekregen, het rentepercentage over die lening wordt per kalenderjaar vastgesteld.

Toelichting per onderdeel

1. De basisbeurs is in 2024 voor thuiswonende studenten € 121,33 per maand en voor uitwonende studenten € 302,39 per maand.
2. Het Studentenreisproduct is voor doordeweeks (ma t/m vr) of in het weekend.
3. Hoe hoger het gezamenlijk inkomen van je beide ouders, des te lager is de aanvullende beurs. Deze beurs is in 2024 maximaal € 457,60.
4. Als student kun je maximaal € 293,67 (extra) lenen met de rentedragende lening. Als je geen of minder aanvullende beurs krijgt, kun je geld bijlenen. Bovenop de 'gewone' rentedragende lening.
5. Het Collegegeldkrediet is een extra lening, die je als student kan aangaan, als je het collegegeld niet kunt betalen. Deze extra lening is € 210,83 per maand. Als je instellingscollegegeld moet betalen kun je eventueel tot vijf keer het bedrag lenen, € 1054,17 per maand. Op www.duo.nl kun je meer lezen over wettelijk collegegeld en collegegeldkrediet.

Voorwaarden

- Voor hbo en universiteit geldt geen minimumleeftijd.
- Je bent jonger dan 30 jaar als jouw studiefinanciering ingaat.
- Je doet een van de volgende opleidingen: bachelor, master of associate degree.
- Je staat voltijds of duaal ingeschreven als student.

- Je moet op de 1e van de maand ingeschreven staan. Word je na de 1e ingeschreven, dan gaat je studiefinanciering een maand later in.
- Jouw opleiding duurt minimaal 1 jaar.
- Jouw opleiding is erkend. Je kunt dit checken bij jouw school of universiteit.
- Je bent Nederlander of je hebt een verblijfsvergunning type II, III, IV of V (voldoe je hier niet aan, kijk dan op deze pagina of je misschien voor een andere regeling in aanmerking komt: <https://duo.nl/particulier/studiefinanciering/voorwaarden.jsp>).
- Kijk voor informatie over studiefinanciering in het buitenland op <https://duo.nl/particulier/studiefinanciering-buitenland/>

Hoe lang recht?

Voor een 4-jarige studie of een associate degree aan hbo of universiteit krijg je 7 jaar studiefinanciering. Heb je recht op een aanvullende beurs, dan krijg je die alleen de eerste 4 jaar. Daarna kun je nog 3 jaar alleen lenen. Het studentenreisproduct krijg je de eerste 5 jaar.

Voor een studie die meer dan 4 jaar duurt, krijg je langer studiefinanciering en een reisproduct. Dit geldt ook voor sommige masters en lerarenopleidingen.

[Hier lees je hoe het zit als je 2 studies tegelijk doet.](#)

[Hier lees je hoeveel jaren studiefinanciering een gift worden.](#) Dat is namelijk afhankelijk van de officiële studieduur van de opleiding waarvoor je een diploma hebt behaald.

Zorgtoeslag

Als je 18 wordt, dan veranderen er belangrijke dingen. Je ouders krijgen geen kinderbijslag meer en jij kunt, als je op het voortgezet onderwijs of de vavo zit, de Tegemoetkoming Scholieren krijgen. Ook word je verantwoordelijk voor je eigen ziektekosten. Je hebt een eigen zorgverzekering (mag ook nog via je ouders) en betaalt zelf premie (rond € 110,-). Gelukkig kun je via www.toeslagen.nl zorgtoeslag aanvragen. Bij een laag inkomen (zoals de meeste studenten) heb je dan recht op een zorgtoeslag van rond de € 100,-. Maar als je pech hebt en ziek wordt of medicijnen nodig hebt, moet je wel het eigen risico van € 385,- betalen!

Studenten in het hbo en wo betalen collegegeld. Het collegegeld voor studiejaar 2024-2025 is €2.530,-. Voor studiejaar 2025-2026 is het collegegeld € 2.601,-.

Studiefinanciering aanvragen

Hoe?

- Zorg dat je een DigiD hebt
- Koop een persoonlijke OV-chipkaart
- Log in op mijn DUO om studiefinanciering aan te vragen

Wat?

- Vraag je Basisbeurs, Studentenreisproduct en Aanvullende Beurs altijd aan. DUO berekent dan, aan de hand van het inkomen van je ouders (en nog enkele factoren - bijvoorbeeld een studerende zus of broer), of je recht hebt op een Aanvullende Beurs.
- Leen alleen als het echt nodig is. Zo houd je je studieschuld zo laag mogelijk en heb je na je studie meer financiële armslag (je betaalt dan minder per maand terug en houdt meer over).

Op kamers?

Op www.nibud.nl kun je informatie vinden over alles wat met je budget als student te maken heeft, ook als je op kamers gaat (typ in het zoekvak 'student' en je krijgt veel informatie te zien).

Op www.duo.nl kun je een rekenhulp vinden. Daarin kun je je eigen inkomsten en uitgaven invoeren. Vervolgens kun je ook zien of je recht hebt op een Aanvullende Beurs, hoeveel je zou kunnen lenen en wat je dat aan schuld en terugbetaling oplevert. Daarmee kun je uitzoeken of op kamers gaan een haalbare optie is.

Overleg met je ouders

Ouders zijn verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van hun kinderen. Dat staat in de wet. Kinderen tot 18 jaar: ouders betalen kosten van verzorging en opvoeding. Kinderen van 18 jaar tot 21 jaar: Ouders betalen kosten van levensonderhoud en studie. Overleg dus met je ouders hoe jullie dat samen vorm kunnen geven (bron: overheid).

Bijverdienen?

Je mag onbeperkt bijverdienen.

Studietoeslag

Ben je een scholier of student en ben je tussen de 15 en 30 jaar? En kun je niet het minimumloon verdienen door een beperking? Dan kun je misschien een studietoeslag krijgen van de gemeente. De [hoogte van de studietoeslag](#) kan verschillen per gemeente. De ziekte of beperking moet chronisch zijn. Zoek op de website van jouw gemeente onder de kop Werk en Inkomen of typ in de zoekbalk het woord studietoeslag.

Tegemoetkoming Scholieren

Ben je 18 jaar of ouder en leerling voortgezet onderwijs, dan heb je recht op de Tegemoetkoming Scholieren. Je kunt dat bij DUO aanvragen door in te loggen met je DigiD. Die tegemoetkoming is een gift en bestaat uit een basistoelage (in 2024 €137,58 per maand thuiswonend en € 320,78 als je uitwonend bent) en een aanvullende toelage per maand, afhankelijk van het inkomen van je ouders. Zie voor de bedragen www.duo.nl

Als je gezakt bent of bijvoorbeeld na de havo in één jaar vwo wilt doen, kun je door jouw school 'gedetacheerd' of uitbesteed worden aan een vavo. Dan kom je ook in aanmerking voor de Tegemoetkoming Scholieren. Het maakt dan niet uit hoeveel vakken je volgt.

Ben je 18+ en heb je je zelfstandig ingeschreven aan een vavo, dan zijn er twee mogelijkheden:

- > Ben je voltijds ingeschreven, dan heb je recht op de Tegemoetkoming Scholieren.
- > Ben je deeltijder, dan heb je mogelijk recht op de Tegemoetkoming Deeltijders (als je minimaal 270 lesminuten per week hebt of minimaal 2 vakken die je schriftelijk volgt).

Op www.duo.nl vind je meer informatie.

Webinars

DUO organiseert met enige regelmaat een webinar over een bepaald onderwerp, bijvoorbeeld over studiefinanciering mbo. Via duo.nl/webinar/ kun je de meeste webinars terugkijken.

Handige websites

www.belastingdienst.nl

www.duo.nl

www.duo.nl/antillen

www.DigiD.nl

www.nibud.nl

www.wilweg.nl

vereniging voor
begeleiders in onderwijs

BiOND is de vereniging voor begeleiders van jongeren op het voortgezet onderwijs en het mbo.

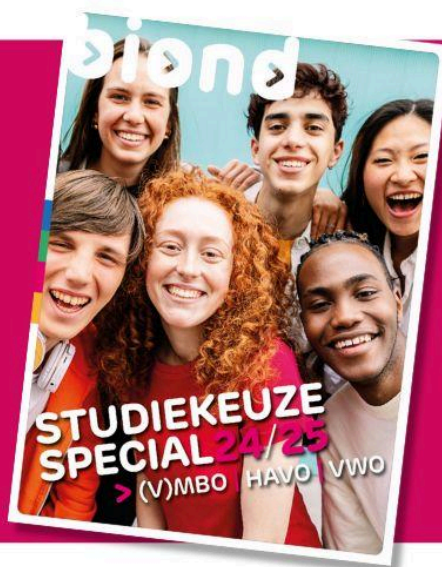
Van leerling-, loopbaan- en studieloopbaanbegeleiders tot decanen, mentoren en zorgcoördinatoren.

Bij BiOND geloven we in een leven lang leren voor begeleiders én hun leerlingen of studenten. Bij de BiOND Academie kan je **trainingen volgen** die voor jou als begeleider zijn ontwikkeld.

Word lid van BiOND en maak deel uit van een groot netwerk van begeleiders die hét verschil maken voor hun leerlingen en studenten.

De Studiekeuzespecial van BiOND ondersteunt het studiekeuzeproces van alle jongeren in het vo en mbo. Weet wat er mogelijk is, doe inspiratie op en lees praktische tips per fase.

Bestel de Studiekeuzespecial via www.biond.nu/sks

kijk op www.biond.nu